

Prof. Ndreçi Plasari

POLITIKA E PKSH DHE E ENVER HOXHËS NDAJ ÇËSHTJES SË KOSOVËS GJATË LUFTËS SË DYTË BOTËRORE

PKSH me E. Hoxhën ishin të detyruara të paraqitnin qëndrimin e vet ndaj Kosovës, pasi kjo përbënte një problem jetësor për popullin shqiptar. PKSH dhe E. Hoxha jo vetëm nuk mund të injoronin këtë problem, por duhej të kujdeseshin dhe të paraqitnin qëndrimin ndaj tij që t'u përgjigjej në një farë mënyre interesave kombëtare.

Cili ishte ky qëndrim? Populli kosovar me luftën e tij kundër pushtuesit fashist përkrah të gjithë popullit shqiptar dhe popujve jugosllavë kërkonte të fitonte të drejtën e vetëvendosjes pas lufte. Ky qëndrim u paraqit në Konferencën e Pezës, në ndonjë artikull të "Zërit të popullit" dhe në Konferencën e Dytë Nacionalçlirimtare të Labinotit.

Shumë njerëz i besuan kësaj politike. Fjala është për këtu në Shqipëri, sepse në Kosovë qenë shumë të paktë ata që besuan se jugosllavët mund t'ua njihnin shqiptarëve të drejtën e vetëvendosjes, sado që të luftonin kundër pushtuesve italianë e gjermanë. E si mund të besonin shqiptarët e Kosovës e të viseve të tjera shqiptare në Jugosllavi për të fituar të drejtën e vetëvendosjes kur shikonin se PKSH e kishte të ndaluar të

zhvillonte aty çfarëdo veprimtarie, kur PKJ, që kishte të drejtën ekskluzive për të vepruar në të gjitha trevat shqiptare që bënë pjesë në ish-mbretërinë jugosllave, ndiqte një politikë shoviniste njësoj si ajo mbretëri, njësoj si Drazha Mihailoviqi me çetnikët?

E. Hoxha mundohet të shpjegojë në librin “Titistët” pse PKSH nuk ndoqi rrugën e mobilizimit në luftën antifashiste të popullit kosovar nën udhëheqjen e saj, por ia la PKJ ta bënte këtë gjë, ndonëse thotë se do të ishte më e frytshme rruga e parë. Ai shkruan gjithashtu se ky vendim u mor gjoja pas një shqyrtimi e diskutimi të vëmendshëm.

Në të vërtetë politika ndaj Kosovës dhe viseve të tjera shqiptare në Jugosllavi nuk është shtruar e nuk është diskutuar në asnjë mbledhje të PKSH, as kur ajo u formua, në nëntor 1941, as në Konsultën I, në prill 1942, as në Konferencën I të vendit të PKSH, në mars 1943, as në Plenumin e KQ të Helmesit, në maj 1944, e as në Plenumin e Beratit, në nëntor 1944. Politikën e qëndrimit e veçanta për Kosovën i kanë vendosur vetë E. Hoxha me emisarët jugosllavë pranë KQ të PKSH, pastaj ua kanë imponuar kuadrove e gjithë PKSH-së.

Ky fakt tregon se politika e shpallur për të drejtën e vetëvendosjes së popullit kosovar, çështje kaq kardinale, e cila s’u bë kurrë objekt i një vendimi të përbashkët partiak (kur janë diskutuar e vendosur kështu shumë çështje të tjera më pak të rëndësishme) ka qenë vetëm demagogji për ta mashtruar popullin shqiptar që e donte Kosovën të bashkuar me Shqipërinë. Këtë e vërtetojnë faktet konkrete.

Herën e fundit qëndrimin e vet për Kosovën KQ i PKSH-së e shprehu në një trakt, në dhjetor 1943, ku i bëhej thirrje popullit kosovar të hidhej në luftë kundër pushtuesve nazistë përkrah popujve të Jugosllavisë për të fituar të drejtën e vetëvendosjes deri në shkëputje. Edhe kjo u bë me porosi të emisarëve jugosllavë që të qetësohej populli shqiptar i Kosovës,

pasi aty qe krijuar një gjendje tepër e rëndë. Një urrejtje, një armiqësi e thellë kishte pushtuar kosovarët kundër PKJ-së dhe Shtabit Jugosllav jo vetëm për shkak të qëndrimeve shoviniste të kuadrove komunistë serbo-malazias vendas, por kryesisht për shkak se në Mbledhjen e II të AVNOJ-it, që u mbajt në Jajcë (në nëntor 1943), ku u vendos krijimi i “Jugosllavisë Federative”, Kosova nuk u cilësua si njësi e veçantë e Federatës dhe nuk iu njoh asaj, si popujve të tjerë që përbënin Federatën, e drejta e vetëvendosjes.

Mirëpo trakti i PKSH-së i dhjetorit 1943 nuk pati gati fare jehonë në Kosovë. Populli kosovar donte të garantonte të drejtën e vetëvendosjes nga PKJ, e cila në asnjë rast nuk e pati përmendur një të drejtë të tillë për të.

Shpresat për vetëvendosje të kosovarët u ngjallën vetëm kur kjo e drejtë u shpall nga Konferenca Nacionalçlirimtare e Bujanit, në janar të vitit 1944. Por këto shpresa u vranë shpejt nga KQ i PKJ-së, i cili nuk i miratoi dhe i flaku poshtë vendimet e Konferencës që i njihnin popullit kosovar të drejtën për vetëvendosje e për t’u bashkue me Shqipërinë.

Po cili ishte qëndrimi i E. Hoxhës për këtë Konferencë historike?

Për këtë Konferencë E. Hoxha nuk foli e nuk shkroi asnjëherë as gjatë luftës, as pas luftës, as në Kongresin I të PKSH-së, ku denoncohej veprimtaria armiqësore jugosllave kundrejt Shqipërisë, as në ndonjë kongres tjetër - askund. E kishte injoruar krejt atë. Vetëm më 1982, kur botoi librin “Titistët”, si kofini pas të vjelit, shkroi aty për këtë ngjarje, sikur paskësh ndier një “gëzim të madh”, kur kishte marrë lajmin e mbajtjes së saj. Sigurisht gënjen.

Është e vërtetë se një buletin i “Zërit të popullit”, në shkurt 1944, botoi një shkrim fare të shkurtër (një njoftim) për Bujanin. Po kjo u bë pa dijeninë e E. Hoxhës, i cili në këtë kohë

ndodhej i bllokuar dhe krejt i izoluar në Çermenikë. Shkrimin e botoi me iniciativën e vet N. Spiru, që ndodhej ilegal në Tiranë, pasi kishte marrë një numër të gazetës “Lirija”, organ i Frontit NÇ të Kosovës, ku shkruhej për këtë ngjarje.

E. Hoxha mësoi më pas për Bujanin, kur udhëheqja e PKJ-së me Titon, me letrën e 28 marsit 1944, drejtuar KK të PKJ-së për Kosovën, e dënuan egërsishtë shpalljen në Konferencën e Parë NÇ të Kosovës të së drejtës për vetëvendosje deri në shkëputje dhe dëshirën e përhershme të popullit kosovar për t’u bashkuar me Shqipërinë. Ndërkaq, nuk shfaqti asnjë lloj reagimi për këtë akt brutal, tejet shovinist, as me shkrim, as me gojë, as në mënyrë sekrete, as publikisht. Kjo do të thotë se ai bashkohej për këtë me Titon.

Është me interes fakti që pas kësaj u la krejt në harresë, edhe nga PKSH dhe E. Hoxha, politika për t’i njohur popullit kosovar të drejtën e vetëvendosjes. Nuk u fol fare për këtë në Kongresin e Përmetit (në maj 1944), siç qe folur sado formalisht në Konferencën e Pezës e në Konferencën e Labinotit, nuk u fol as në mbledhjen II të KANÇ të Beratit (tetor 1944), as ditën e 28 nëntorit, kur qeveria me E.Hoxhën hynë në Tiranë dhe ky mbajti aty një fjalim të gjatë.

Kjo vërteton se qe hedhur në shportë jo vetëm çështja e vetëvendosjes së popullit kosovar, por edhe pavarësia e Shqipërisë, që kishte qenë njëri nga idealet kryesore të luftës për çlirimin kombëtar. Çlirimi nga pushtuesit e gjeti Shqipërinë në varësi të plotë nga Jugosllavia.

Po qe se E. Hoxha do të ishte me të vërtetë për t’i njohur Kosovës e shqiptarëve të tjerë në Jugosllavi të drejtën e vetëvendosjes, pas dëbimit të pushtuesve gjermanë nga Kosova, kundër të cilëve populli kosovar kishte luftuar me një ushtri prej më se 50.000 luftëtarësh, tani pra, E. Hoxha do t’i kishte kërkuar PKJ-së dhe Titos që të vihej në zbatim kjo e drejtë, do

ta kishte ndërkombëtarizuar çështjen e bashkimit të Kosovës me Shqipërinë. Po si mund të bënte ai një gjë të tillë, kur tashmë që e vendosur që gjithë Shqipëria, jo vetëm Kosova të inkuadrohej në Federatën Jugosllave?

Prandaj nuk bëri fare zë E.Hoxha edhe për mizoritë që ndërmorrën jugosllavët kundër popullit kosovar fill pas luftës.